

"כי אל אשר תלכי אלך"

ביסופים בוערים באיי אינדונזיה

"וַיָּגִדוּ בְּאֵיִם צָדָקָה" | מבימת הכמורה לאהבת
התורה | "בכיתי כל הלילה על הרצפה, ה', גלה לי מי
אתה באמת" | סיפורו המטלטל של 'ירמיהו יצחק' גר
הצדק מאינדונזיה המוסלמית, שמנעוריו חיפש אחר
האמת, ובתשוקת איתנים בלתי מוסכרת גבר יחד
עם משפחתו על כל המחסומים והמשברים בדרכו
הפלאית אל עם ה' ותורתו ומשנת החסידות | "מכרנו
את הבתים, ואת המכוניות, נשארנו בלי כלום,
אפילו 100 רופי כבר לא היה לנו, נאלצנו לחזור"
| מסע חוצה יבשות, בין ירושלים לבאלי ובנדונג
שבאינדונזיה, מדינות המזרח - הונג קונג סינגפור
והפיליפינים, עם סידני ומלבורן שבאוסטרליה | "עמד
עמי ואלוֹקִיךָ אֵלֹקִי".

אֶתְרִינָה סיפור לחג

"הִנֵּה יָמִים בָּאִים נָאִם ה', וְהִשְׁלַחְתִּי רֶעִב בָּאָרֶץ לֹא רֶעִב לִלְחָם וְלֹא צָמָא לַמַּיִם כִּי אִם לְשִׁמְעַת אֶת דְּבָרֵי ה'".

כמאתיים ושמונים שנה בשנת תק"ט, על דביקותו באמונת ישראל בה' אחד, וסירובו לשוב לאמונתו הנוצרית. והשלהבת עודנה בוערת וביתר שאת...

לפנינו סיפור מפעים המתרחש בימינו, של גר צדק המתגורר אי שם במזרח הרחוק, בערי הרפובליקה האיסלמית של אינדונזיה, ועמו משפחה שליומה, העוזבת את כל אשר לה, נכסיה הגשמיים והרוחניים גם יחד, נוטשת הכל, ומחפשת את דרכה אל עם ה'. הם יודעים משברים רבים, עוני, רעב, ספיקות, וטלטלות, טרגדיות של פטירה, ומחסומים בירוקרטיים בלתי נגמרים. אבל מים רבים לא יוכלו לכבות את אהבתם, ובתום מסכת ארוכה שנמשכת כשש שנים הם זוכים להיכנס תחת כנפי השכינה. תוך עידוד של רבנים ומשפיעים ושלוחים, ובהם רבינו ראש הישיבה שליט"א. המסע עדיין לא נשלם, הם מחכים ליציאת מצרים' לזכות לצאת מאינדונזיה לאיזור יהודי מובהק, ומשם - הם חולמים - לעלות לירושלים הקדושה...

בימי קודש אלו של יציאת מצרים, בו נטש עם ישראל באהבת חסד נעורים - את כל אשר לו ויצא ללכת אחרי ה' בארץ לא זרועה, הלך וצעד בדרכו אל הר סיני, היה לעם סגולה, וקיבל את התורה מאת ה'.

מאז ועד היום, יחד עם בני ישראל המתגברים באהבתם אל ה' בכל שנות הגלות הארוכה, לא פסקו נשמות נכספות מבני האומות, לעזוב את כל אשר להם וללכת אחרי ה' ועמו. עמנו ידע סיפורי הוד של גרי צדק שויתרו על מחמדי עולם להצטרף אל עם ה'.

מרות המואביה - כפי שאנו קוראים בחג השבועות ב'מגילת רות' - הממאנת לנטוש את חמותה, עוזבת את בית המלוכה במואב, והולכת בדרכה לארץ הקודש, בדביקות נאמנה בזעקתה "כִּי אֵל אֲשֶׁר תִּלְכִּי אֵלֶךְ וּבְאֲשֶׁר תִּלְיִנִּי אֵלִין עִמָּךְ עַמִּי וְאֱלֹהֶיךָ יֵאָמְרוּ... כִּי הַמֶּנֶת יִפְרִיד בֵּינִי וּבֵינְךָ". ועד גר הצדק הקדוש אברהם בן אברהם בן למשפחת האצילים פוטוצקי, שנשרף על קידוש השם ביום חג השבועות בוילנא לפני

הסיפור מובא כאן כפי שסופר באנגלית מפי גר הצדק 'ירמיהו יצחק' בעצמו, בראיון לאיש 'בני היכלא' בניו יורק, ותורגם ונערך ע"י המערכת.

ג'אוה, אינדונזיה

לעבוד את האלוקים בכל כוחי. הפסקתי את לימודי המסחר, ויתרתי עליהם, ופניתי לדרך הכמורה. רציתי להיות קרוב לאלוקים, להיות מובדל ומקודש, וחשבתי שאם אהיה קיצוני בעבודת המיסיון ובדרשנות, אגיע למדרגה הזו.

לפני שהוסמכתי רשמית לכמורה, יצאנו לסיוור נוצרי בארץ ישראל יחד עם אמי ואחותי, בכדי להכיר את המקומות החשובים לנצרות, ולהבין את סיפורי התנ"ך מתוך קירבה גיאוגרפית. עלי זה פעל כנראה בדיוק להיפך. זו הייתה הפעם הראשונה בחיי שנחשפתי ליהדות – לא כסיפור עתיק מכתבי הקודש, אלא כעם חי, כאנשים אמיתיים. ההולכים ברחובות ירושלים. עד אז ידעתי שיש "יהודים" בסיפורי התנ"ך, אבל לא ממש הבנתי שיש עם יהודי חי, שיש יהדות חיה וקיימת גם כיום, ושיש תורה שאנשים חיים לפיה ממש עד היום. כיום במבט לאחור אני מבין, שזו היתה מכת מחץ אדירה לכל העולם התיאולוגי – דתי שהכרתי.

כנוצרי, לימדו אותנו, שאלוקים החליף ח"ו את העם הנבחר לנוצרים ופטור אותם מלשמור תורה ומצוות, עמוק בפנים ידעתי שזה בלתי אפשרי,

בבית נוצרי אדוק מאוד.

אמי שימשה בתפקיד של 'כומר' ודרשנית לקהילה המקומית, ואבי היה מיסיונר הפועל לגייס מצטרפים חדשים לקהילה. הדת לא הייתה אצלנו עניין של מילים – היא הייתה כל חייו. התפילה שהייתה לי בלב כילד הייתה: "אני רוצה לאהוב אותך אלוקים, אני לא יודע איך, אבל אני רוצה, בבקשה עזור לי". כמובן, היו לי עניינים ורצונות כמו לכל אחד, אבל תמיד נאבקתי בלבי לזכות יום אחד לאהוב את אלוקים. כבר בגיל 14 התחלתי גם אני כהוריי להטיף, אספתי ילדים מחבריי לכיתה והטפתי להם על אלוקים בכל שבוע, מתוך תקווה שזה יעזור לי איכשהו לעלות במעלות הדת ואהבת אלוקים.

...

"וְהָיִיתֶם לִי לְעָם" – המפגש המטלטל

עם אומת התנ"ך בארץ התנ"ך

...

כשהייתי בן 19, בערה בי השאיפה

ולדתי לפני שלושים ושלוש שנה בעיר 'באנדונג' שבאי ג'אוה, שבמדינת אינדונזיה. אינדונזיה מאגדת כ-17,000 איים, והיא המדינה הרביעית בגודלה בעולם מבחינה דמוגרפית, עם למעלה מ-270 מיליון תושבים. האי ג'אוה הוא המאוכלס שבהם עם למעלה מ-150 מיליון תושבים, בעיר בנדונג לבדה, חיים כ-2 מיליון נפשות. אינדונזיה היא המדינה המוסלמית הגדולה בעולם וכ-88% ממנה מוסלמים, הנצרות היא הדת השנייה בגודלה עם כ-9% בסך הכל מכלל האוכלוסייה.

משפחתי היא ממוצא סיני. שמי מלידה הוא גרמי אוון, שם אנגלי-אירופי, כפי שנהוג בקרב סינים – אינדונזים. הסינים הם מיעוט קטן יחסי של כמה מיליונים בודדים, שבעבר הלא רחוק נרדף קשות בשל היותם חרוצים, משכילים ובעלי ממון ביחס להמון האינדונזי שראה בהם זרים המנצלים את המקומיים. כיום באינדונזיה שולט ממשל דמוקרטי והיחס למיעוטים הוגן ומכבד. רוב הסינים – אינדונזים אימצו את הנצרות, וכך גם משפחתי המירה את דתה לנצרות לפני דורות. כך שגדלתי

נ

לנו בין 100 ל-200 משתתפים קבועים מדי שבוע, ו-300 רשומים בקהילה. ההנהגה כללה את אמי, דוד שלי מצד אמי, ואותי. זו לא הייתה כנסייה גדולה, אך הייתה חיה ופעילה.

מבחוץ הכל היה נראה מושלם, אבל בעמקי הלב, הכאב מירושלים לא עזב אותי. בגיל 27, החלטתי מתוך אותו כאב וחיפוש, להעמיק יותר ולבנות את הכנסייה על יסודות הנצרות המקורית ביותר. התחלתי לחקור ואז הבנתי שיש בתרגומים של התנ"ך שינויים רבים מאוד, ורציתי למצוא את התנ"ך המקורי, נזכרתי שהתנ"ך נכתב בלשון הקודש. התחלתי להתעניין בתנ"ך עברי, וכך בחיפושים במדיה, נחשפתי באקראי לשיעורים של רבנים יהודיים באנגלית. הרגשתי שם אמת, והעיקר - הזכירו שם את המונח 'ג'ור' ואז קלטתי לראשונה, שיש אפשרות להצטרף לעם היהודי. מפה כבר לא היתה דרך חזרה. המשכתי לעמוד על הבימה בכל יום ראשון, אבל בביתי הקשבתי יותר ויותר לרבנים.

הרבנים דיברו בשיעורים הרבה על הלכות, ופתאום הכאב קפץ מתוכי בעוצמה חזקה: ליהודים יש הלכה, מהרגע שהם קמים ועד שהם הולכים לישון, חייהם עטופים בקדושה - ואני לא. זה משהו שהיה שחסר לי מאוד. זה היה בשבילי מפתיע, כי הנוצרים חושבים שהתורה כבר בלתי אפשרית לקיום, אבל התורה אומרת (דברים ל יד) "כִּי קְרוֹב אֵלֶיךָ הַדָּבָר מְאֹד בְּפִיךָ וּבִלְבָבְךָ לַעֲשׂוֹת". הבנתי אז שתורה פירושה הוראה, ואיך יכול להיות שאלוקים יורה משהו שאי אפשר לקיים אותו? חייבת להיות הדרך לכך, אלא שתמיד לא ידעתי איך, והנה ראיתי שישנה אפשרות לקיים ולשמור את התורה. דמיינתי כמה יפה ללכת בעולם ולשאת את הדגל והסימן של השם. לא באמונה מעורפלת, אלא במעשים ברורים שמשייכים אותך להשם. קנאתי ביהודים שהמנונות מבדילות אותם מכל האומות, במעשים שניתנים להם בציווי השם בעצמו. כמה זה נפלא.

פתאום הבנתי, שגם אם אני לא חושב שאני יכול לתת משהו

מזלי, לא ידעתי אז על אפשרות של ג'ור. חשבתי בליבי: "הלוואי הייתי נולד מחדש כיהודי... נולדתי כך, וכך אשאר". קניתי כיפה סרוגה ושאלתי את אמי האם אני איראה יהודי איתה. אמרתי לעצמי שאחבוש אותה כשאגיע לאינדונזיה, אבל בסוף פחדתי כמוכן לעשות זאת. הפלא היה שגם אחותי הגדולה חשה באותן תחושות שלי. היא הייתה עצובה מאוד לעזוב את ארץ ישראל, יצאנו מהארץ עם תחושה שיום אחד נשוב ונחיה שם.

...

'כִּי קְרוֹב אֵלֶיךָ הַדָּבָר' שבע שנים של כאב, והגילוי המטלטל

...

חזרתי לאינדונזיה, בשביל להשקיע את הכאב הזה הקדשתי את עצמי עוד יותר לכמורה. במשך שבע שנים עמדתי על הבימה כדרשן וככומר. בגיל 25, הקמנו רשמית את הכנסייה שלנו. היו

לא הבנתי את הטיעון שאלוקים משנה את רצונו פתאום לגמרי, אבל זה היה מודחק איפשרו בתת מודע, כי לא ראיתי אפשרות אחרת. כשראיתי פתאום אנשים עם כיפות וכובעים שחורים, פתאום זה הלם בי בפנים, קשה לי להסביר מאיפה זה הגיע, כאילו פתאום פגשתי את האמת מבלי להבין אותה, התנ"ך כאילו יצא החוצה מהספרים העתיקים ונעמד לו מול עיני, כאומר: יש אמת חיה וקיימת בעולם. לא הבנתי בדיוק מה אני רואה, אבל הרגשתי כאב עמוק שקשה להסבירו - אֲבָל של ממש על כך שגולדתי מחוץ לעם הזה. ידעתי שהם בשונה מאיתנו, דוברים את שפת התורה (לא ידעתי שהעברית המודרנית שונה), וגם מקיימים את מצוות התורה, הרגשתי שהם 'עם הסגולה'. יכולתי לראות את החיבה הגדולה של אלוהים אליהם. הפסוק בירמיהו (ל - כב) "וְהָיִיתֶם לִי לְעָם וְאֶנְכִי אֶהְיֶה לָכֶם לְאֱלֹקִים" תמיד היה כל כך מיוחד עבורי, שאלוקים מדבר ומתייחד עם העם שלו. והנה חשתי בלב שזה קיים פה ממש בין אנשים חיים, לא כתיאוריה אלא כחיים ממשיים. לא ידעתי על יהדות מאומה, אבל זו הייתה התחושה שלי, כתגובה ורפלקציה של כאב וקנאה עמוקה.

נסעתי לאתר 'מערות קומראן', אתר ארכיאולוגי בצפון מערב ים המלח, בו התגלה איזור מגורים של יהודים (בני הצדוקים או אחרים) בתקופת אמצע בית שני שביקשו לחיות שם במערות חיי פרישות ונזירות, במקום התגלו בשנת תש"ז והלאה, מגילות רבות ובהם כתבי הקודש, עם כתב יד של ספר ישעיהו בשלימותו בנוסח התנאם במדויק למסורה שבידינו. [זהו הכתב יד הקדום ביותר של התנ"ך שנמצא כיום, והוא מוצג ב'היכל הספר' במוזיאון ישראל]. נסעתי לשם כדי לראות היכן התגלה ספר ישעיהו, וחשבתי לעצמי: הלוואי שיכולתי לעבוד את אלוהים כמו הסופרים ההם שהתבודדו ופרשו מחיי העולם. רציתי להיות "מופרש", לא ידעתי אז את משמעות המילה "קדוש", ואת הדרך של היהדות לקדושה גם בתוך חיי העולם הזה.

הרגשתי כל כך אומלל שאיתרע

**כאילו פתאום
פגשתי את האמת
מבלי להבין אותה,
התנ"ך כאילו יצא
החוצה מהספרים
העתיקים ונעמד לו
מול עיני, כאומר:
יש אמת חיה וקיימת
בעולם.**

בנדונג, אינדרונזיה . קרדיט CC0 - Own work By F1fans

לא בסדר איתי והתחילו לשאול שאלות. כולם שמו לב שאני כבר לא בכיוון הנכון. ממאתיים חברי קהילה ירדנו לחמישים איש שהושפעו ממני ורצו להמשיך בקהילה.

...

"לכתב אחרי במדבר" המסע המשפחתי והאובדן הכפול

...

יום אחד, בתחילת ימי הקורונה, קיבלתי הודעה פרטית מהרב אליהו סילפן שליט"א: "האם יש לך שאלות? אפשר לדבר". הרב אליהו המתגורר בדטרויט שבמישיגן - ארה"ב, הקים מיזם מדהים שנקרא 'אקדמיית חב"ד' בו הוא מפעיל לימוד משותף של שיעורי תורה מרוחק, עם תלמידים מכל העולם. דיברנו, והוא הכניס אותי לשיעור הלכה אינטראקטיבי, זו הפעם הראשונה שהתנהלתי ישירות מול רב.

כעת כבר ידעתי בוודאות שאני חייב להיות יהודי, אבל הפחד היה עצום. לוותר על הדת שגדלתי בה, שהייתה כל זהותי — זה לא היה פשוט בכלל. הצגתי את הגילויים לאמי ולדודי. הם פחדו. אמרתי להם: "בואו נלמד יחד". למדנו

אבל לא כמערכת יחסים קרובה. וככל שהקשבתי יותר לשיעורים של הרבנים, הבנתי שה' נתן את התורה ליהודים כדי שבאמצעותה הם יוכלו לקיים איתו קשר של קירבה.

השלב הזה של ההקשבה לשיעורי הרבנים. היה משמעותי עבורי. כי בנצרות מחנכים לראות את הרבנים כצבועים, ואני גיליתי שהתורה - עושה אותנו עמו של אלוקים, והרבנים - הם אלה ששומרים עליה ומחזקים את זהותנו שתישמר מדור לדור.

כך נמשכתי אל היהדות יותר ויותר. לא הייתה לי "תוכנית ב'", לא חשבתי קדימה מה יקרה אם לא אצליח להיות יהודי. רק נמשכתי להתקרב להיות יהודי עבד ה', וזה הכל. לאט לאט החל השינוי לחלחל החוצה, התחלתי להשתמש בדרשות שלי ביחס לכתבי הקודש - במילה 'תורה' - "Torah", ולא במונח המקומי 'תאורט' - "Taurat", כפי ששמעתי רבות בשיעורי הרבנים. פתאום דיברתי יותר על "הברית הישנה" (הכינוי של התנ"ך המקורי היהודי בפי הנוצרים), אמרתי לאנשים להפסיק לעבוד בשבת כי זה יום השבת של השם, (לא ידעתי את הלכות שבת כמוכן, וששבת היא רק ליהודים). התחלתי פה ושם לדבר על אי-אכילת חזיר, ואנשים הבינו שמהו

גדול להשם, ואני גם לא חושב שהוא צריך ממני משהו. אבל הוא כביכול הגביל את עצמו לשמוח עם הדברים הקטנים שאני עושה בציווי שלו. למשל, אני יכול לתת לו את האוכל שאני מכניס לפי כ"מתנה" עבורו על ידי שמירה על כשרות, האם לא אשמוח לעשות זאת? בניגוד לנצרות שנמצאת רק בלב, היהדות נמצאת בלב שלנו, בדם, בגוף, במחשבה, בשיעור, בקיבה, במטבח, בבגדים ובכל שניה בחיינו. המצוות משמרות את היידישקייט' בכל תחומי החיים, וכך כל החיים שלנו הם לפי ציווי השם. כל זה הדהים אותי מאוד.

הגילוי שהסעיר אותי היה, כי תמיד כשקראתי את התנ"ך, הרושם שקיבלתי היה שיש כאן אלוקים שמשותק נואשות למערכת יחסים עם בני האדם שהוא ברא. היה נראה לי שהוא עושה ניסים או אפילו מעניש, רק כדי לקרב את היהודים אליו ולדרכו. אבל אף פעם לא יכלתי להבין איך זה בא לידי ביטוי, מה זה אומר למשל "ואהבת את ה' אלוקיך", במה זה מתבטא. הרי הוא הבטיח: "והייתי לכם לאלוקים, ואתם תהיו לי לעם". ידעתי שיש מסורות שונות ומנהגים של עמים שונים, אבל אלו פעולות שונות כדי להניח את כעס הכוחות העליונים שישפיעו שפע וברכה,

הנוצרים מסביב החלו לכנות אותנו בכינויי גנאי, ולזלזל בנו, החלנו לחוש בריחוק חברתי מהסביבה שלנו.

שידעו שהנצרות היא שקר, אבל מכיוון שלא יכלו להתגייר ולעזוב הכל, הם הפכו ל'אתאיסטים' – זהו שובר את לבי עד היום. הם יודעים שהנצרות שקר, אבל הם לא יכולים להגיע ליהדות, ולכן הם לא מאמינים בכלום.

...

**"ותרא כי מתאמצת היא
ללכת אתה" - נדודים, עוני
מחפיר, והמשבר הגדול**

...

דודי ואני החלטנו, מוכרים הכל ועוברים למבורן שבאוסטרליה, שם ישנה קהילה יהודית משמעותית, ובעיר סידני פועל בית הדין הכי נחשב באסיה לענייני גיור, בראשות הרב יהודה אולמן שליט"א, אליו מגיעים מכל האזור. כך נוכל להשלים את המסע ליהדות. אלא שבשביל להיכנס לאוסטרליה צריך ויזוה, ובשביל לקבל את הוויזו הנכספת דרושים הרבה תנאים. אוסטרליה נחשבת לאחת המדינות הקפדניות ביותר לגבי כניסת אזרחים ממדינות מתפתחות, מחשש להגירה לא חוקית או עבודה ללא רישיון. צריך להראות הכנסות, וסכום של כסף בבנק, ובנוסף – השכלה ומקצוע ביד, כדי שהמדינה לא 'תפול' עם איזה בטלן שרק ניצל את המשאבים שלה.

וכאן קיבלנו החלטה קשה. דודי ואני מכרנו את הבתים ואת הרכבים שלנו, כדי להוכיח שיש לנו ביד סכום כסף גדול, לטובת הוויזו. ואכן דודי, שהוא אדם מוכשר מאוד, ובעל תואר שני במינהל עסקים, קיבל ויזוה בסופו של תהליך, ועבר למבורן לפני שנתיים, הוא כעת מסיים את גיורו בבית הדין בסידני. לי לא היו את התנאים הללו, קטעתי את הקריירה הלימודית שלי לטובת לימודי הכמורה בגיל צעיר, ולכן הוויזו שלי, לעומת זאת, נדחתה...

מבראשית עד סוף התנ"ך, עשינו זאת יחד עם אותם חמישים בני הקהילה שנשארו איתנו. קראנו עברית מסידורים ולמדנו את התורה. הראיתי להם שאין שום זכר בנבואות התנ"ך לנצרות, והם לאט לאט השתכנעו. הנוצרים מסביב החלו לכנות אותנו בכינויי גנאי, ולזלזל בנו, החלנו לחוש בריחוק חברתי מהסביבה שלנו.

ואז, בתוך עומק המסע, אמי חלתה. לפני פטירתה בשנת תש"פ בתקופת הקורונה, היא אמרה לי בנפרד: "הגעתי למסקנה – אני מאמינה רק באלוקי אברהם יצחק ויעקב". שמרנו זאת בסוד כדי לא לפרק את הקהילה, אבל ידענו שהיא נפטרה עם האמת. הייתי מאוד שבור, ובליבי חשבת: "אני מחפש את האמת, ומה אני מקבל בתמורה?". אבל מילותיה האחרונות של אמי אלי היו "אי אפשר לעצור כאן, תמשיך לחפש את האמת". זו היתה צוואתה, וכך המשכתי בלב שבור, אבל זה לא נעצר כאן.

כ-8-9 חודשים לאחר מכן, משפחתנו קיבלה על עצמה להתחיל לשמור מצוות. אבי תרגם בעצמו את סידור נוסח חב"ד שהיה בידנו לאינדונזית והתפלל בו 3 פעמים ביום. ואז גם הוא חלה, גילו אצלו גידול ממאיר, ותוך חודשיים גם הוא נפטר. זה היה משבר קשה. מלבד כאב הפרידה מההורים – בפרט לאמי הייתי קשור מאוד והייתי משתף אותה בכל רגשותיי – החלו הדילמות הקשות להכאיב ולייסר אותי שוב ושוב. חלק ממני חשב: אולי זה עונש? הנצרות מלמדת שמי שעוזב אותה – יקולל. והנה רק התחלתי לעזוב, ומיד קברתי את אבא ואמא בייסורים תוך זמן קצר.

אבל עמוק בתוכי ידעתי שזו אינה טעות ושזו האמת, הדברים היו ברורים מאוד. אבל הדילמה הייתה קורעת לב, אולי בכל זאת להקשיב לטרגדיה הגדולה של הפטירה ולמה שאולי היא באה לרמוז לי לחדול...

ואז החלטתי 'לחתוך'. עמדתי בפני

הכותל המערבי • canva

ירושלים העתיקה • canva

קהילת הכנסייה והכרזתי: "אני לא מאמין עוד בנצרות... אנסה למצוא דרך לעזוב ולהתגייר כדך". כל בני הקהילה שנותרה נטשו אף הם את הנצרות. חלק מהם הפכו לחברים בקהילת 'בני נח' (נוחידים) הפעילה היום באינדונזיה, גויים המאמינים בתורה ובה' ושומרים שבע מצוות בני נח. אך הצעירים יותר, למרות

מערות קומראן • canva

רוצה להיות יהודי, אבל אם אני לא יכול להיות יהודי אז החיים שלי נגמרו". הוא ניסה לעודד אותי במחשבות על העתיד ועל הילדים. בסוף החלטתי שאולי אני יותר מדי "משוגע" על אלוקים, החלטתי להיות כאבא ובעל ולהפסיק לחשוב על אלוקים.

חיפשתי עבודה, התראיינתי לחברה אמריקאית בבאלי והתקבלתי. בלילה האחרון לפני תחילת העבודה, עמדתי בחוסר אונים והתפללתי: "השם, בבקשה תעזור לי, הייתי מבולבל אבל ליבי לא נתן לי לוותר על החלום הגדול שלי. למחרת, על הבוקר, קיבלתי הודעת אימייל שהדליקה את האור מחדש.

סבו - פיליפינים:

תקופה לפני כן שמענו, שמתקיימים תהליכי גיור בעיר סבו שבמדינת הפיליפינים, בראשות הדיין מסידי שמגיע לשם פעם בתקופה, ומעביר את הגיורים עם הרבנים המקומיים. מדינת הפיליפינים למרות שהיא מדינה מפותחת ומערבית יותר, אבל ידידותית לשכנותיה במזרח, ותנאי הכניסה אליה לאזרח אינדונזי נוחים, אז שלחנו בקשה לרב בפיליפינים, ובינתיים שכחנו ממנה. ואז באותו בוקר גורלי, רגע לפני שזנחתי את החלום, הגיעה ההודעה בחזרה, בה כתב לי הרב מגדי אקסלרוד - שליח חב"ד שם בסבו - שאנו יכולים

הורים חדשים, במקום הוריי האהובים שאיבדתי בתחילתו של התהליך. לצערנו, בהונג קונג כמו בסינגפור, החיים היו יקרים מדי, ולא הצלחנו להשיג ויזה לשהייה במקום.

חזרה לאינדונזיה:

וכך בתחילת שנת תשפ"ד, חזרנו לאינדונזיה, לא היה טעם לחזור לאיזור מגורינו בעיר בנדונג שבאי ג'אווה, הוריי נפטרו, הקהילה התפרקה. עברנו לאי 'באלי', הסמוך לאי ג'אווה. באלי הוא אי קטן יחסית לג'אווה, וגרים בו 'רק' 4 מיליון איש ויותר, הוא מקום יפה ותיירותי מאוד. והעיקר - בגלל שהוא אי תיירותי - יש בו מעט נוכחות יהודית כלשהי, של מטיילים ועוד, מאותה סיבה יש שם מעט מוצרי יבוא עם השגחה, עם אורז, ביצים ודגים. וכך נמשך הזמן, כשתהליך הגיור 'תקוע' מפני שאין לי ויזה לאוסטרליה.

התחלתי להרגיש יאוש, אני כל כך רוצה, אבל זה פשוט לא הולך, מאין יבוא עוזי. אמרתי להשם: "חשבתי שאני רוצה אותך, ניסיתי לתפוס אותך, אבל נראה שאתה לא רוצה אותי. אז שלום, לא אשאל עליך יותר". הייתי חולה ומדוכא שבועיים. הרבנים סילפן, גרשום, ואבצון היו שם בשבילי, וניסו לעודד. אמרתי לרב סילפן שאני לא יכול להמשיך לחיות, "אני לא יודע למה אני

סינגפור:

החלום לטוס לאוסטרליה נגזז בינתיים, והפרידה מדודי שהיה שותף לדרך מראשיתה, היתה קשה, אבל ב"ה לא התייאשתי, החלטתי יחד עם אשתי ובננו הקטן ואחותי הגדולה שהצטרפה אלינו, לטוס לסינגפור שהיא מדינה קטנה הסמוכה לאינדונזיה הענקית, שם פועלת קהילה יהודית, בראשות הרב מרדכי אברג'ל הרב הראשי ושליח חב"ד המקומי. הרב אברג'ל היה הרב הראשון היהודי שפגשתי פנים אל פנים, הוא הסביר לי איך תהליך הגיור עובד והאיר לי פנים, אך למרבה האכזבה לא יכולתי להישאר בסינגפור לאורך זמן להשלמת תהליכי הגיור, משום שכאמור אין לי השכלה, ולא יכולתי לקבל ויזה עבודה.

הונג קונג:

החלטנו לנסות את מזלנו בהונג קונג הגדולה שבמדינת סין שגם יחסית לא רחוקה מדי, בהונג קונג פגשתי את שליח חב"ד הרב מרדכי אבצון שקיבל אותי בחום, תמך בי ועודד אותי רבות, והוא בקשר איתי עד היום. שם הכרתי גם רב צעיר, הרב גרשום מנחם, שכיום הוא רב במלבורן שבאוסטרליה. רבנים אלו, הרב אבצון והרב גרשום, עם הרב אליהו סילפן שאצלו למדתי שיעורי הלכה מרחוק - ליזו אותי בתהליכים המייגיעים, תמכו ועודדו, והיו לי כמו

עמדתי בפני קהילת הכנסייה והכרזתי: "אני לא מאמין עוד בנצרות... אנסה למצוא דרך לעזוב ולתגביר כדיון".

רצויים, וכינה אותי "משוגע". בלילה אחד הוא פשוט זרק אותנו לדחוב. נסענו לשדה התעופה כשבכיסנו אין אפילו 100 רופי (המטבע הקטן ביותר באינדונזיה), טסנו חזרה לבאלי, שוב ללא כלום, כך המשיכו להיטלטל בין תקווה ליאוש, לסיום התהליך.

...
**"ה' שמו" - ספיקות ולבטים,
הארה משמים, וברית בסינגפור**
...

באחד הימים היתה לי חוייה שאפשר לומר שחילצה אותי סופית מכל הספיקות, בראש כבר ידעתי שהיהדות היא האמת, אבל הלב עדיין לא שחרר, מאיים להטביע אותי בים של לבטים וספיקות שאכלו אותי מבפנים. לילה אחד שכבתי על הרצפה מרוסק וצעקתי כשכולי רועד בבכי: "ה' מי אתה? אני מפחד. מה שמך? האם אתה הוא באמת אלוהי ישראל, אלוהי אברהם יצחק ויעקב? הנקרא בשם הו'?" זו היתה חוויה מטלטלת שבה הרגשתי שאני פורק מעצמי את כל הספק שאוכל בי.

דיברתי עם ה' ובכיתי - הרי זה נראה בלתי אפשרי שאצליח לסיים את כל המסע ולהיות יהודי ללא כסף וללא השכלה, אמרתי לה' - "בנצרות אומרים שאם נוטשים את אמונתם הולכים לגיהנום, אז אני מוכן להיות יהודי ולעבור גיהנום, העיקר להגיע לאמת. הנוצרים מאמינים מתוך פחד מהגיהנום, אבל אתה הקב"ה שינית אותי - אני חפץ בק גם אם אצטרך לעבור גיהנום. אבל תוציא אותי מיסורי הספיקות סוף סוף..."

כמה ימים לאחר מכן קראתי את "שירת הים" בפרשת בשלח, והגעתי לפסוק "ה' איש מלחמה ה' שמו" (שמות טו - ג), המילים הלמו בי, קראתי את שם ה' - "הו' שמו". הרגשתי כאילו כל בני ישראל,

לבוא והוא יעזור לי. טסנו לשם מיד בתוך שבועיים, והתקבלנו אצל הרב אקסלרוד שלימד אותי המון.

כל התהליכים האלו חיסלו את שארית הכסף שהיה לנו, מכרנו את התכשיטים שלנו, ואף את טבעת הנישואין, כדי לממן את הטיסות לסינגפור ולהונג קונג ולפיליפינים. כך הוצאנו את כל חסכונונינו והגענו לחרפת רעב ממש. הנקודה הנמוכה ביותר בחיי הייתה לראות את הבן הקטן שלי בוכה ומבקש לאכול 'שניצל עוף', ולא יכולתי להרשות זאת לעצמי. חיינו על אורז וביצים יום אחר יום, למעט ארוחה נורמלית אחת בשבת. כשהשליח הרב מגדי אקסלרוד, הבין את מצבנו, הוא העניק לנו מדי שבוע

קילו אורז, קילו ביצים, 2 עופות שלמים וקילו פסטה, בהמשך הוא גם קנה לי את זוג התפילין הראשון שלי, [מועמד לגיור מקיים מצוות כמו הנחת תפילין, תפילה וברכות כחלק מהכשרתו לגיור ולא כקיום מצווה גמורה של יהודי, למעט שמירת שבת שאסור לו לשמור לגמרי, אז הוא יחלל שבת פעם אחת באיזו מלאכה]. שלוחי חב"ד מהונג קונג ניסו לעזור, הרב גרשום שלח כסף, והרב אבצון מצא לי עבודה בחברה אמריקאית של בנו שאפשר לעבוד בה מרחוק, לוויית כספים, ונכנסתי למחזור בעייתי שבו שקעתי בחובות שרק הלכו ותפחו.

חזרה לבאלי - אינדונזיה:

אחרי 9 חודשים לא קלים בפיליפינים, וכשנה וחצי בסך הכל בתהליך הרשמי של הגיור שהתחיל כבר בסינגפור, סיימנו את תהליכי הגיור, את לימוד ההלכות, וכל הנדרש. כעת הכסף אזל לחלוטין, וכבר לא יכולתי להאריך עוד את הויזה, נאלצנו לחזור לאינדונזיה, לכתובת היחידה שנשארה לנו שם, לבית משפחת אשתי שם באינדונזיה. חמי, שאינו דתי ואינו מאמין בדת, כעס מאוד ש"הרסנו את

חיינו למען דת" ובזבזנו את כל נכסינו וחיינו עבור 'שגעונות דתיים'. הם לא התנגדו לנו, אבל את התהליך שעברנו

ימיתו בעבר בתפקיד "הכומר ג'רמי"

— את הגדודים, את הכסף שהוצאנו, את ההחלטה לעזוב הכל — את זה הם לא יכלו לקבל. חמי לא ראה בנו אורחים

"כשתסיים את התהליך, תביט לאחור תצחק ותשמח. הרגשתי שזה השם הנכון עבורי: ירמיהו - שסוף סוף - צוחק ושמח"

הגדול שעבר בימי השואה, הקשבת לתפילות שלו בהשתפכות הנפש, ולמדתי את המבטא החסידי. אני מקשיב ושומע הרבה את השיחות המחזקות של המשפיע רבי מיילך בידרמן שליט"א, שעזרו לי מאוד ברגעים קשים.

באחת ההזדמנויות, קראתי ספר על הרבי מקוצק והתחברתי מאוד לדיבורים שלו על פנימיות ואמת, זה ממש כבש אותי, השתוקקתי לדעת אם החסידות הזו קיימת היום ואם אפשר להתחבר אליה באיזה דרך, ונוכחתי לדעת שהיא איננה כיום, אבל ישנה חסידות בשם 'גור' שממשיכה אותה. התחלתי לחפש על גור, ואז הגעתי לסרטון של שיחה הקשור לשם 'גור', בו רואים רב עם זקן לבן ועיניים בוערות, בשם רבי שאול אלתר, כשהוא נמצא בארה"ב, ועונה לשאלות שגשאלות על ידי יהודי בלבוש חסידי בפני קהל ליטאי. לא הבנתי מי הוא, לא הבנתי הכל. אבל הרגשתי שם אמת כזאת, התלהבות לקב"ה ולאמת – שפשוט ישבתי וצפיתי שוב ושוב ושוב. שמרתי אותו בלב. מפעם לפעם מצאתי עוד שיחות שלו, הרגשתי שהדברים שהוא אומר מדברים אליי לנשמה, חשתי שם את אותה תשוקה של חיפוש האמת שמעסיקה אותי כבר כ"כ הרבה שנים.

ואז בבאלי פגשנו בהפתעה גדולה מטיילים שהגיעו לבקר בבאלי המתוירת, בני משפחה בשם משפחת ארליך, התברר שהם קשורים לחסידות גור. זה הקפיץ אותי, והחלטנו לשוחח ארוכות באנגלית, הם נדהמו איך אדם מאינדונזיה מכיר את ראש הישיבה. דרכם התחברתי למערכת 'דבר אמת' העורכת ומפיצה את דברי הרב במדיה, הם נתנו לי את הקישורים המתאימים, וכך נחשפתי לאוצר השיחות הנפלא של ראש הישיבה שליט"א. אני צופה

עומדים על שפת הים, ואומרים לי: "אם אתה רוצה לדעת את שמו של הבורא – הוי' שמו". מאז הכל נהיה ברור.

עכשיו במבט לאחור, אני מבין שזה לא אני שניסיתי להשיג את השם, אלא הוא זה שניסה להתקרב אלינו, שוב ושוב. ויחזרתי לפעמים, וכעסתי המון פעמים, אבל הוא תמיד פתח דלת ונתן את הדרך להמשיך, בכל פעם שהתייאשנו, גם בקצה העולם, כמו באינדונזיה.

כך המשכנו בבאלי, כשאנו מחזיקים את עצמנו ומתחזקים, ואז הוצע לנו להשלים בינתיים – עד שיתקבלו הויזות לאוסטרליה – את תהליך 'ברית המילה' לי ולבני אצל מוהל מומחה שהגיע לסינגפור. הכאב הפיזי בברית המילה, היה כאין וכאפס לעומת כאב הלב שחווינו בהמתנה הממושכת להשלמת הגיור. למעשה, לא היה לי כסף לשלם לטיסה, הרב גרשום מנחם שפגשתי בהונג קונג שתמך ודאג לי ממש כאב מסור, שילם את כל ההוצאות. הרגשתי כמו תינוק בן שמונה ימים שאינו משלם על הברית שלו, כך אני כתינוק בן יומו שאין לו מאומה, ורק ה' דואג לכל מחסורי. משם חזרנו שוב לבאלי בתפילה ותקווה לויזה לאוסטרליה.

...

'הנשמה מקשיבה' - הדרכים השונות בחסידות, והחיבור המפתיע

...

מתחילה נמשכתי לחסידות, לא הכרתי מיד את הזרמים השונים ביהדות, כשנחשפתי יותר הבנתי את ההבדלים, אבל החיבור שלי לחסידות נשאר. אני

עם הרב מנדי אקסלרוד בבית חב"ד בסבו - פיליפינים

לומד את ספר התניא עם שלוחי חב"ד, ובעצמי לומד מספרי חב"ד שנגישים הרבה באנגלית, במיוחד מהרבי הרי"צ מליובאוויטש ז"ע. צפיתי בהרבה אדמו"רים, כמו הרבי הקודם מקלויזנבורג השפע חיים ז"ע, וסיפור החיים המיוחד שלו בו שמר על האמונה חרף האובדן

”לך לך מארצך”

מעט רשמים מחלק מהרבנים
שהשתתפו בהליכי הגיור
- בשיחה לבני היכלא'

הרב מרדכי שמואל אבנן
- שליח חב"ד בהונג קונג סין

אצל 'ירמיהו יצחק' רואים בחוש מה זה כוח האמונה. כל הנתונים שלו, הכלכליים, המיקום הנידח, והאפשרויות להגיע למקום יהודי, היו קלושים, פשוט בלתי אפשריים. לכן, אפילו נזהרתי מלטעת בו תקווה שאולי חס ושלום לא תתממש. אבל הוא האמין. האמונה שלו פשוט לא ויתרה. נכחתי במעמד הנישואין כדת משה וישראל, שנערך לאחר הגיור שלו, וכשראיתי את ההכנה המיוחדת שלו למעמד, כמו חסיד ועובד ה' מבית, אמרתי לעצמי - אולי אני צריך ללמוד ממנו...

הרב גרשום מנחם בר רזא
- רב דק"ק בית משה מלברון אוסטרליה

פגשתי את ירמיהו לפני כשלוש שנים בהונג קונג. טיפלתי בגרים שונים לאורך השנים, בהונג קונג וגם עכשיו בתפקידי כרב במלברון. סיפורו של 'ירמיהו יצחק' הוא סיפור שלא שמעתי כמותו שנים רבות - סיפור של ביטחון ואמונה מוחלטת בה' בדרכו של אברהם אבינו. אדם שעוזב את ארצו, את שפתו, ויוצא למרחק עם אשתו וילדיו, עובר ממדינה למדינה, הלך ושוב. ראינו ניסים גלויים כל פעם מחדש, כנראה בזכות המסירות נפש העצומה שלו.

המטרה שלו הייתה לחזור הביתה, לא 'להתגייר'. הוא הרגיש את היהדות מבפנים, והוא חש שהוא חייב 'לחזור הביתה'. לכן הוא לא יכול היה לנוח עד שהצליח להגשים את מטרתו. אני מודה לה', על כך שיכולתי לעזור לו ולמשפחתו לסיים את המסע הזה. ואני מאחל לו שיזכה להצלחה ונחת, ושיוכל עם הכוחות המיוחדים שלו, לעזור לעם ישראל ולהביא כבוד לה'.

בכל השיחות שלו שיצאו עם תרגום לאנגלית, בעיקר תפסו אותי שיחות ראש הישיבה שהוא אומר לנערים בגיל בר מצווה על אמונה, ועל השגחה פרטית, ועל החובה לזכור שבעצם 'התפילין עלינו כל היום'. השיחות הללו במיוחד מדברות אליי, לנשמת, ואני מרגיש שם ביטוי לדרך של חיפוש האמת שאני מחפש בעבודת ה'.

”מכאן ואילך יערב לכם”
הפיגוע הנורא באוסטרליה,
והמהפך הלא צפוי

למרות הכל, הוויזות לסידני המשיכו להידחות. בהמשך סוכם שהדיין מסידני יטוס לסינגפור בחודש כסלו תשפ"ו ושם נפגוש בו ונערוך את הגיור, אך אז אירעה טרגדיה נוראית: הרב אליהו שלנגר הי"ד, משליחי חב"ד בסידני, וחתנו של אב"ד סידני וראש בית הדין של הגיור הגאון הרב יהורם אולמן שליט"א, נרצח על ידי מחבלים בפיגוע נורא בכ"ד כסלו ערב חנוכה, יחד עם עוד 14 נפשות שעלו השמימה. ההלם בסידני היה גדול, ואני הבנתי שהכל ייעצר כעת. אמרתי לעצמי: הנה, שוב זה נעצר, מה ה' רוצה ממני...

ההרגשה היתה קשה, החלטתי לפנות אל איש הקשר ממערכת 'דבר אמת' של ראש הישיבה, ושאלתי אם שייך שיביא את הסיפור שלי לראש הישיבה, ויבקש ברכה שאצליח להשלים את המסע. רק ביקשתי ברכה אבל להפתעתי קיבלתי מכתב תשובה מרגש בכתב ידו בצירוף תרגום לאנגלית מהמערכת: "למכונה גרמי אשר נדבה רוחו להתגייר כראוי. יראה השם רצונכם ויסלק כל עיכובים ותזכו במהרה להקרא יצחק ירמיהו בן אברהם אבינו כיהודי שלם - והרי זה שיעור ראשון ביהדות: לקבל מרות הש"ת עלינו גם כשהיא נגד שאיפתנו,

גיליתי שהוא שלח בדיוק פי שניים מהסכום שביקשתי מהשם! במקביל קיבלתי לקוח חדש שהשלים את השאר. התחלנו להתכונן בהתרגשות לגיור המיוחל, הנה הנה, מרגישים סוף סוף את היערב לכם.

...

"אשר באת לחסות תחת כנפיו" - השלמת המסע ותחילת החיים החדשים

...

ביום שישי, ערש"ק פ' תרומה, ג' באדר תשפ"ו, הגיע המסע שלנו ליהדות לסיומו, לאחר שנים ארוכות של חיפושים, נסיונות, ספיקות, ויסורים, נכנסנו תחת כנפי השכינה. הגענו לסידני שבאוסטרליה, שם נערך הגיור כדת וכדין בנציחו של הרב אולמן. טבלתי כדין במקווה טהרה, עמדתי שם עם בני, ולא הצלחתי לסיים את הברכה מרוב בכי של התרגשות, חשתי שכל מאורעות השנים האחרונות צפות למול עיני, ואומרות לי: הכל היה כדאי. הבן שלי שאל למה אני בוכה, ועניתי לו: "מעכשיו אנחנו הילדים של הקב"ה", הוא הבין, והלוואי שיזכור זאת לנצח וישמור על יהדותו תמיד.

כשעתיים לאחר מכן, נכנסנו לחופה

השליח הרב אלי שלנגר חי"ד בברית מילה שערך מספר שבועות לפני שנרצח בפגוע בסידיני

שלחתי עדכון לראש הישיבה, וקיבלתי מכתב נוסף המצטט את דברי רש"י מפרשת השבוע אז - פ' יתרו: "כל ההתחלות קשות מכאן ואילך יערב לכם". התחלתי להאמין שיהיה מתוק. אבל לא היה לנו כלום. לא היה לנו כסף לטיסה לאוסטרליה, לאוכל, למוניות, לציציות, למזוזות ולספרים. אבל חשבתי שחסד ה' עלי גדול מאוד, לא רציתי לבקש בתפילה את הסכום המלא, אז ביקשתי מה' על סכום קטן יותר. שעה לפני שבת, אדם שלא ידע כלל מה מצבי, שלח לי הודעה ושאל מתי אנחנו טסים, והוסיף שהעביר לנו סכום כסף להוצאות, במוצאי שבת

והרי כל עיכוב או סיוע הוא ממנו יתברך". הבנתי שאם אני רוצה להיות יהודי, ועוד להיות חסיד, אז זו הדרך - לקבל את רצון ה' באהבה, ולהבין שכל העיכובים מטרתם לטובה.

ואז מעז יצא מתוק, דווקא הטרגדיה הנוראה, זירזה את התהליכים באופן בלתי צפוי לחלוטין, הרבה מעבר למה שהיה קודם לכן. כשבועיים לאחר הפיגוע, ראש ממשלת אוסטרליה, שנתפס קודם לכן כפרו-פלסטיני, והואשם ע"י הציבור כמי שהקל ראש בפני האנטישמיות בארצו, רצה לקנות את לב הקהילה היהודית, והחליט על מתן פריבילגיה ייחודית לדיין הרב אולמן להנפיק ויזות, במיוחד כאלו הקשורים לטרגדיה כמו אנשים שיבואו לחיזוק הקהילה, אלו אומנם קיבלו ויזה מיד. אבל הרב אולמן החליט לנסות להשתמש בזה גם עבורנו, הוא לא היה בטוח אם זה יעבוד כי עדיין לא היינו יהודים ולא יכולנו להציג קשר לטרגדיה. אבל הרב אולמן לא ויתר, הוא נפגש עם ראש הממשלה, סיפר לו את הסיפור המורכב שלנו, וראש הממשלה הסכים לעזור. כך קיבלנו את הויזה לאוסטרליה באופן מיידי, ללא שום צורך בהצגת מסמכים וחסכוניות. נפלאות ממסובב הסיבות, התרגשנו מאוד, פתאום כשמגיע הזמן, שום דבר לא מעכב, והישועה מגיעה מיד.

נופים באי התיירותי באלי

חדש. שלושת הרבנים ששימשו כבית דין חשבו על שמות. לקחתי את השם "יצחק". לאחר הברית שאלתי את הרב מה המשמעות של "יצחק", והוא אמר "צחוק" – כשתסיים את התהליך, תביט לאחור תצחק ותשמח. והוא קלע לליבי, בסיומו של המסע הארוך והמפרך הייתי שבור לב, מעולם לא בכיתי כל כך, גם לא בילדותי, כמו שבכיתי בשלבים השונים של המסע הזה, היו תקופות שהייתי בוכה כמעט כל יום. וכעת, כשזכינו להגשים את החלום, אני חש באושר עצום שמציף אותי, כמי שבא 'לפצות' על כל השנים הקשות. הרגשתי שזה השם הנכון עבורי: ירמיהו – שסוף

בברכות שלאחרי ברית המילה בחב"ד - סינגפור

סוף - צוחק ושמח.

אשתי בחרה בשם 'מלכה זוהרה', מלכה שהוא שם הקרוב לשמה הקודם - מוניקה, והיא רצתה בנוסף ביטוי של מעבר מחושך לאור, שאותו היא חשה. לבגנו קראנו 'ישעיהו יהודה', כשהוא נולד אמי היתה חולה מאוד, וחודש לאחר מכן היא נפטרה, למדנו אז הרבה

כדת משה וישראל כשהדיין הרב אולמן שליט"א מסדר את הקידושין. כשהיום העריב, והשמש ירדה, פרסה עלינו שבת קודש הראשונה שלנו את כנפיה, קיבלנו אותה בהתרגשות עצומה, כעת נשמור את

השבת בשלימותה, הצטרפנו לעם שומרי השבת, אשר השבת היא אות בינו לבין אלוקים. את סעודת השבת הראשונה שלנו אכלנו בביתו של הרב אולמן ומשפחתו שהאירה לנו פנים ודאגה לנו בכל אחרי הסעודה יצאנו להתהלך ברחוב בתחושה של תענוג שבלתי ניתן לבטא אותו במילים, בפעם הראשונה ראינו יהודים רבים ברחוב, שומרי שבת, שפשוט איחלו לנו "גוט שבת"... למחרת הצטרפנו לתפילה בבית הכנסת המקומי, נקראתי לעלות לתורה, וכשעליתי לתורה ושמעתי "יעמוד ירמיהו יצחק

בן אברהם אבינו", לא הצלחתי לעכל זאת, קשה היה לנו להאמין שאנחנו באמת יהודים.

היתה זו שבת מדהימה, היינו כל כך שמחים שסוף סוף אנחנו יכולים לשמור את השבת, ללכת בין האוסטרלים שלא צריכים לשמור שבת, כשהם נוהגים, עובדים, משחקים עם הטלפון, ומצד שני לראות יהודים אחרים שהולכים לשוהל' ושומרים את השבת, הרי הייתי בצד השני של המתרס, ואני מרגיש זכות גדולה שעברתי לצד היהודי ואני יכול להיות יהודי. המילים בסידור "אשרינו מה טוב חלקינו" זה הביטוי הנכון להרגשה הזו.

לא ידעתי איזה שם לקחת. לא רציתי רק את השם "ירמיהו" שנגזר משמי האנגלי "גרמי", כי זה הזכיר לי את העבר ואת המאבקים שהיו לי. רציתי שם

אחרי הברית של הילד ישעיהו,

כשהוא מאושר במתנות שקיבל

